

Projekt

UCHWAŁA NR ...../2024

Rady Gminy Bierzwnik

z dnia .....2024r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony osób doznających przemocy domowej w Gminie Bierzwniku na lata 2024-2030”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 40 ze zm.) w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 ze zm.) Rada Gminy Bierzwnik uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony osób doznających przemocy domowej w Gminie Bierzwniku na lata 2024-2030”, którego treść stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc Uchwała Nr XXXIII/183/20 Rady Gminy Bierzwnik z 29 grudnia 2020r. w sprawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Bierzwnik na lata 2021-2024.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Bierzwnik.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2024 roku.

RADCA PRAWNY

Anna Milczarz

12. 02. 2024r.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tj. Dz. U. 2021 r. poz. 1249 ze zm.) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej. Aktualnie na terenie gminy obowiązuje Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Bierzwnik na lata 2021 – 2024, przyjęty uchwałą nr XXXIII/183/20 Rady Gminy Bierzwnik z 29 grudnia 2020r.

W związku z obszerną nowelizacją ww. ustawy wprowadzoną ustawą z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 535), konieczne jest przyjęcie przez Radę Gminy Bierzwnik Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Bierzwnik na lata 2024 – 2030 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

Program wyznacza kierunki działań podejmowanych przez Gminę Bierzwnik na rzecz:

- osób doznających przemocy domowej,
- osób stosujących przemoc domową,
- mieszkańców Gminy Bierzwnik
- przedstawicieli instytucji zobowiązanych do działań w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

Program zakłada łączenie ze sobą aktywności w obszarach inicjowania, rozwijania różnorodnych form pomocy dla osób doznających przemocy domowej, doskonalenia współpracy interdyscyplinarnej z tworzeniem warunków sprzyjających wzrostowi świadomości i wrażliwości społecznej, co stanowi podstawę budowania spójnego oraz funkcjonalnego systemu oparcia społecznego dla osób doznających przemocy domowej.

Wprowadzenie w życie uchwały pozostanie bez bezpośredniego wpływu na wydatki i dochody Gminy. Program obejmuje bowiem wybrane elementy funkcjonującej struktury zadań realizowanych przez Gminę, które skupia w spójnym problemowo zakresie.

Ponadto wprowadzenie regulacji nie wymaga zwiększenia zatrudnienia ani zwiększenia wydatków na funkcjonowanie Urzędu Gminy Bierzwnik lub gminnej jednostki organizacyjnej, a także nie będzie w przyszłości powodować innych dodatkowych kosztów, niż ponoszone przed jej wprowadzeniem.

Załącznik do Uchwały
Nr .....
Rady Gminy Bierzwnik
z dnia .....

***GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ
W BIERZWNIKU
NA LATA 2024 – 2030***

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	1
II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ	5
1. Definicja przemocy	5
2. Formy przemocy	5
3. Mechanizmy przemocy	6
4. Cykle przemocy	7
5. Skąd bierze się przemoc	9
III. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU	12
1. Zmiany prawne w systemie przeciwdziałania przemocy w 2023r.	13
IV. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY BIERZWNIK	16
1. Skala zjawiska przemocy domowej na terenie gminy	16
2. Zasoby lokalowe umożliwiające pracę z problemem przemocy domowej	20
3. Rekomendacje i działania	20
V. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU	22
VI. ADRESACI PROGRAMU	26
VII. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU	26
VIII. FINANSOWANIE PROGRAMU	27
IX. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU	27

I. WSTĘP

Rodzina w warunkach każdego społeczeństwa stanowi podstawową i wszechstronną formę życia społecznego, zaspokajającą podstawowe potrzeby ludzkie. Urodzenie się w danej rodzinie wyznacza nie tylko punkt startu do dalszej życiowej drogi, lecz do pewnego stopnia określa także szansę realizacji przyszłych celów życiowych.

Rodzina odgrywa ogromną rolę w życiu człowieka gdyż kształtuje osobowość, poglądy i system wartości. Więzy łączące jej członków powinny być trwałe i opierać się na wzajemnym zaufaniu i poczuciu bezpieczeństwa. Jednak w chwili obecnej polskiej rodzinie przypadło funkcjonować bardzo trudnym czasie, została zachwiana hierarchia wartości oraz rozluźnieniu uległy normy etyczne, a także więzi emocjonalne między jej członkami. Ze zjawiskiem przemocy możemy zetknąć się w różnych miejscach. Często dowiadujemy się o aktach przemocy w szkołach, w domach, na ulicy i wielu innych miejscach. Coraz częściej mówi się o przemocy wśród nieletnich, o przemocy domowej, o przemocy wobec dzieci. Zjawisko to ma, więc charakter interdyscyplinarny i leży ono w kręgu zainteresowania przedstawicieli różnych środowisk: pracowników socjalnych, policjantów, asystentów rodziny, psychologów, socjologów, prawników, innych.

Rodzina winna być przecież opoką, schronieniem i wzorem. Zwłaszcza dla jej najmłodszych członków, którzy z własnego domu rodzinnego wynoszą wzorce na swoje dalsze życie. Dzieci w takich sytuacjach najbardziej cierpią. Nie tylko, dlatego, że same są często ofiarami przemocy, ale także, dlatego, że przemoc, której doświadczyły lub widziały, zostawia w ich psychice trwałe ślady. Niestety, współcześnie dość często mówi się o wielu problemach i kryzysach w rodzinie dotyczących różnych form jej dysfunkcji. Łagodne dysfunkcje nie dyskredytują jeszcze rodziny, jeśli dysfunkcjonalność przekracza określone granice, zaczynają się poważne problemy emocjonalne, uzależnienia, współuzależnienia, zachowania autodestrukcyjne, zaburzenia osobowości oraz przemoc. Przyczyny stosowania przemocy mogą być różne. Mogą one wynikać z braku więzi emocjonalnych i brutalności w domu rodzinnym a także z frustracji, stresu, z zaburzeń psychicznych, z uzależnienia a także z ubóstwa. Ponadto przyczyn tego zjawiska można także dopatrywać się w tradycjach, zwyczajach i przekonaniach funkcjonujących w naszym społeczeństwie. Przemoc domowa jest zjawiskiem trudnym do ujawnienia w związku z tym, że osoby doświadczające przemocy boją się, wstydzą, często nie wierzą w skuteczność pomocy. Nie bez znaczenia jest fakt, że ofiarę i sprawcę łączą bliskie więzi rodzinne i emocjonalne. Przemoc domowa może być przyczyną poważnych szkód osobistych, społecznych i zdrowotnych.

Zjawisko przemocy domowej, ze względu na swoją złożoność, zasługuje na miano problemu interdyscyplinarnego i wymaga międzysektorowej ciągłej współpracy wielu instytucji

i organizacji pośrednio lub bezpośrednio związanych z problematyką przemocy domowej. Tylko podejmowanie wspólnych, systematycznych i ciągłych działań może w sposób skuteczny przyczynić się do zmniejszenia skali zjawiska przemocy domowej. Gmina Bierzwnik podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, jednym z takich działań było powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz tworzenie grup diagnostyczno - pomocowych. Pracownicy socjalni, policjanci, nauczyciele, kuratorzy, pracownicy ochrony zdrowia, pedagodzy szkolni, odbywają szkolenia podnoszące kwalifikacje osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy. Pomimo licznych działań w dalszym ciągu zjawisko przemocy domowej stanowi jeden z trudniejszych do rozwiązania problemów społecznych w Gminie Bierzwnik. Konieczne jest, zatem w dalszym ciągu systematyczne podnoszenie standardu usług adresowanych do osób doznających przemocy domowej jak i stosujących przemoc. Również wskazana jest dalsza pomoc odpowiednich służb do realizacji profesjonalnych działań z zakresu przeciwdziałania temu zjawisku, a także działania w kierunku skutecznego pomagania osobom z obu tych grup. Ważna jest też stała edukacja społeczeństwa, mająca na celu zmianę świadomości w kwestii negatywnych i szkodliwych stereotypów na temat stosowania przemocy, jak też roli kobiety i mężczyzny w życiu rodzinnym i społecznym. Między innymi służyć ma temu opracowywanie i realizacja programów przeciwdziałania przemocy domowej. W miarę potrzeb i zmiany sytuacji społecznej zadania i cele programu mogą ulec zmianom i udoskonaleniom. Niniejszy Program został opracowany przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bierzwniku oraz członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Bierzwniku. Zawiera on zadania do realizacji dla wszystkich gminnych jednostek i instytucji. Jego nadrzędnym celem jest ograniczenie na terenie gminy Bierzwnik skali problemu przemocy, zaś cele szczegółowe odnoszą się do całego systemu zapobiegania i zwalczania przemocy domowej. W części opisowej Programu zostały zawarte podstawowe informacje na temat zjawiska przemocy domowej a w części metodologicznej ukazano skalę zjawiska przemocy domowej na terenie gminy Bierzwnik – w oparciu o posiadane statystyki i dane. Oszacowanie zjawiska przemocy możliwe jest między innymi dzięki procedurze „Niebieskie Karty”.

Opracowanie, przyjęcie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej jest wymogiem ustawowym, wynikającym z art. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Niniejszy Program opracowany został zgodnie z ustawą z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz niektórych innych ustaw. Ustawa ta wprowadza m. in. zmiany w nazewnictwie – dotychczas stosowane określenie przemoc

w rodzinie zostaje zastąpione przemocą domową, ofiary przemocy w rodzinie – osobami doznającymi przemocy domowej, sprawcy przemocy w rodzinie – osobami stosującymi przemoc domową.

Stąd w niniejszym dokumencie będą pojawiać się zamiennie wszystkie te określenia. I tak w odniesieniu do sprawozdawczości i diagnozy używana będzie nomenklatura obowiązująca przed nowelizacją ustawy natomiast w odniesieniu do planowanych działań, aktualnie obowiązująca.

W opracowaniu przedmiotowego Programu, uwzględniono zmiany ujęte w znowelizowanej ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz dokonano oceny i analizy aktualnego stanu zjawiska oraz podejmowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej na terenie Gminy Bierzwnik.

W myśl art. 6 ust. 2 pkt 1 – 4 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej: do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- 3) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

1. Definicja przemocy

Przemoc domowa w świetle ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności: narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

2. Formy przemocy

Do najczęstszych form przemocy zaliczamy:

- **przemoc fizyczną** –intencjonalne zachowanie powodujące uszkodzenia ciała lub niosące takie ryzyko np. popychanie, policzkowanie, szarpanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, rzucanie przedmiotami, nieudzieleniekoniecznej pomocy, duszenie, itp.
- **przemoc psychiczną** – naruszenie godności osobistej, np. obrażanie, zastraszanie, wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi osobami, domaganie się posłuszeństwa, wyzywanie, upokarzanie, lekceważenie, obwinianie, zawstydzanie, stosowanie gróźb, ograniczanie snu i pożywienia, itp.
- **przemoc seksualną** – naruszenie intymności, np. wymuszanie pożycia seksualnego wbrew woli i bez zgody, wymuszanie nieakceptowanych praktyk seksualnych, w tym z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych, itp.
- **przemoc ekonomiczną** – naruszenie własności, np. kontrolowanie finansów, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny, ograniczenie dostępu do wspólnych pieniędzy,

zmuszanie do proszenia o pieniądze, uniemożliwienie dostępu do konta bankowego, sprzedanie osobistych lub wspólnych rzeczy, przeglądanie czyichś dokumentów, korespondencji itp.

- **zaniedbanie** – naruszenie obowiązku opieki ze strony osób bliskich, np. niezaspokajanie podstawowych potrzeb, np. edukacyjnych, pozbawienie jedzenia, ubrania, schronienia, nieudzielenie pomocy, brak pomocy w chorobie, itp.

3. Mechanizmy przemocy

- **syndrom wyuczonyj bezradności** – w wyniku doświadczeń u osoby doznającej przemocy pojawia się bezradność. Osoba doznająca przemocy poszukuje różnorodnych form pomocy dla siebie. Często okazuje się jednak, że działania mające ją ochronić nie przynoszą oczekiwanych przez nią efektów. Nabiera ona przekonania, że cokolwiek zrobi nie jest w stanie zmienić swojej sytuacji. Sprawia to, że nie potrafi zmotywować się do działania pomimo poczucia, że jest krzywdzona i źle traktowana oraz mimo wiedzy, że sprawca nie powinien tak postępować, że znęcanie się jest przestępstwem.

- **zjawisko „prania mózgu”** – mechanizm polegający na systematycznym, świadomym i celowym oddziaływaniu na człowieka w celu zmiany jego przekonań, postaw, uczuć, potrzeb. Celem takiego działania jest podporządkowanie osoby doznającej przemocy. Ma ona postępować zgodnie z wizją i pomysłem na jej życie wymyślonym przez osobę stosującą przemoc. Konsekwencjami „prania mózgu” są m.in. utrata poczucia własnej wartości oraz całkowite podporządkowanie się osobie stosującej przemoc.

- **zespół stresu pourazowego PTSD** – zaburzenia lękowe PTSD są związane z sytuacjami, w których człowiek jest narażony na utratę zdrowia i życia. Nasilenie PTSD zależy od intensywności i czasu trwania traumy. Objawy PTSD są intensywniejsze u osób, które przeżyły traumę w wyniku aktywności człowieka (gwałt, przemoc domowa, itp.) niż u ofiar zjawisk naturalnych (powódź, huragan, itp.). Objawami PTSD są m.in. zaburzenia snu, drażliwość, wybuchy gniewu, nadmierna czujność, natarczywe wspomnienia, koszmary senne.

- **zjawisko wtórnej wiktyimizacji** – osoba doznająca przemocy na różnych etapach swojego życia może poszukiwać pomocy w poradzeniu sobie z sytuacją, w której się znalazła. Zwraca się wówczas o wsparcie do osób czy instytucji, które powinny go udzielić. Jeżeli napotka osoby, które zareagują bagatelizowaniem problemu lub obwinianiem osoby doznającej przemocy zasytuację, w której się znalazła, dochodzi do wtórnego zranienia. W takiej sytuacji mówimy o wtórnej wiktyimizacji osoby doznającej przemocy.

- **syndrom sztokholmski** – jest to rodzaj mechanizmu obronnego, który pojawia się u osób doznających przemocy domowej w związku z silnym stresem, którego doznają. Osoby doznające przemocy są wdzięczne za chwile spokoju, czy drobne przywileje. Dlatego też często osoby doznające przemocy pomagają osobom stosującym przemoc domową.

Objawy syndromu sztokholmskiego:

- pozytywne uczucia wobec osoby stosującej przemoc,
- zrozumienie przez osobę doznającą przemocy motywów i zachowań osoby stosującej przemoc,
- podzielenie poglądów osoby stosującej przemoc,
- negatywne uczucia wobec wszystkich ludzi, zarówno bliskich, jak i obcych, którzy próbują ratować osobę doznającą przemocy,
- niezdolność zaangażowania się w zachowania, które mogłyby doprowadzić do uwolnienia od osób stosujących przemoc.

- **mechanizm „psychologicznej pułapki”** – osoba doznająca przemocy nie jest w stanie zrezygnować ze związku, w który zainwestowała czas, uczucia, energię. Wierzy, że będzie lepiej, jeśli tylko ona się bardziej postara i będzie spełniać oczekiwania osoby stosującej przemoc. Wzmacnia to mechanizm zaangażowania i konsekwencji opisany przez Roberta Cialdiniego, który wskazuje, że im więcej poświęcimy energii i czasu angażując się w sprawę, która jest dla nas ważna, tym bardziej będziemy chcieli być konsekwentni i trwać w swoim postanowieniu, nawet jeśli sytuacja jest dla nas niekorzystna i krzywdząca. Mówiąc wprost – im bardziej osoba doznająca przemocy się stara i im więcej energii wkłada w to działanie, tym trudniej jej zrezygnować.

4. Cykle przemocy

Przemoc domowa najczęściej nie jest jednorazowym zdarzeniem. Zazwyczaj, jeżeli ktoś raz dopuścił się przemocy wobec bliskich osób, może zastosować ją po raz kolejny. Osoby zajmujące się zawodowo przeciwdziałaniem przemocy domowej obserwują, że przemoc kształtuje się w oparciu o charakterystyczny schemat, który określa się mianem cyklu przemocy. Cykl przemocy składa się z trzech faz niezależnie następujących po sobie: faza narastania budowania napięcia, faza gwałtownej przemocy oraz faza miodowego miesiąca. Poszczególne fazy przemocy różnią się wyłącznie zakresem nasilenia oraz czasem trwania. Nie można określić jak długo będzie trwała dana faza w ramach konkretnej rodziny ani jak długo przemoc będzie się w niej utrzymywała.

W fazie pierwszej (budowanie napięcia) narasta napięcie, a sprawca staje się poirytowany, co dla osób z otoczenia – współpracowników czy kolegów – jest prawie niezauważalne, a jeśli coś widzą to określają, że jest on „w trochę złym humorze”. W rzeczywistości agresor w tej fazie jest napięty, pobudzony, oszalały, nie potrafi spokojnie się odprężyć czy wyciszyć. Najmniejszy pretekst może być powodem do sprzeczki. Często w tej fazie towarzyszy wzmożone spożycie alkoholu, a agresor coraz częściej prowokuje kłótnie nie panując nad swoim gniewem. Cykliczni agresorzy sami nie potrafią opisać co się z nimi dzieje i co tak naprawdę jest nie w porządku, nie są w stanie opisać swoich emocji i oczekiwań. W tej fazie przemocy ofiary często mają dolegliwości fizyczne, bóle żołądka, głowy, bezsenność, utrata apetytu, wpada w apatię lub ogarnia ją wszechogarniający niepokój. Faza gwałtownej przemocy jest ogniwem kończącym fazę pierwszą. Pod wpływem narastającego napięcia, złości frustracji dochodzi do rozładowania negatywnych emocji w postaci ataku agresji fizycznej – uderzenia, kopania, popychania, duszenia, itp. Atak wściekłości sprawcy jest nieproporcjonalny do tego co pobudziło go do działania, a przyczyną eskalacji jest zazwyczaj jakaś błażostka.

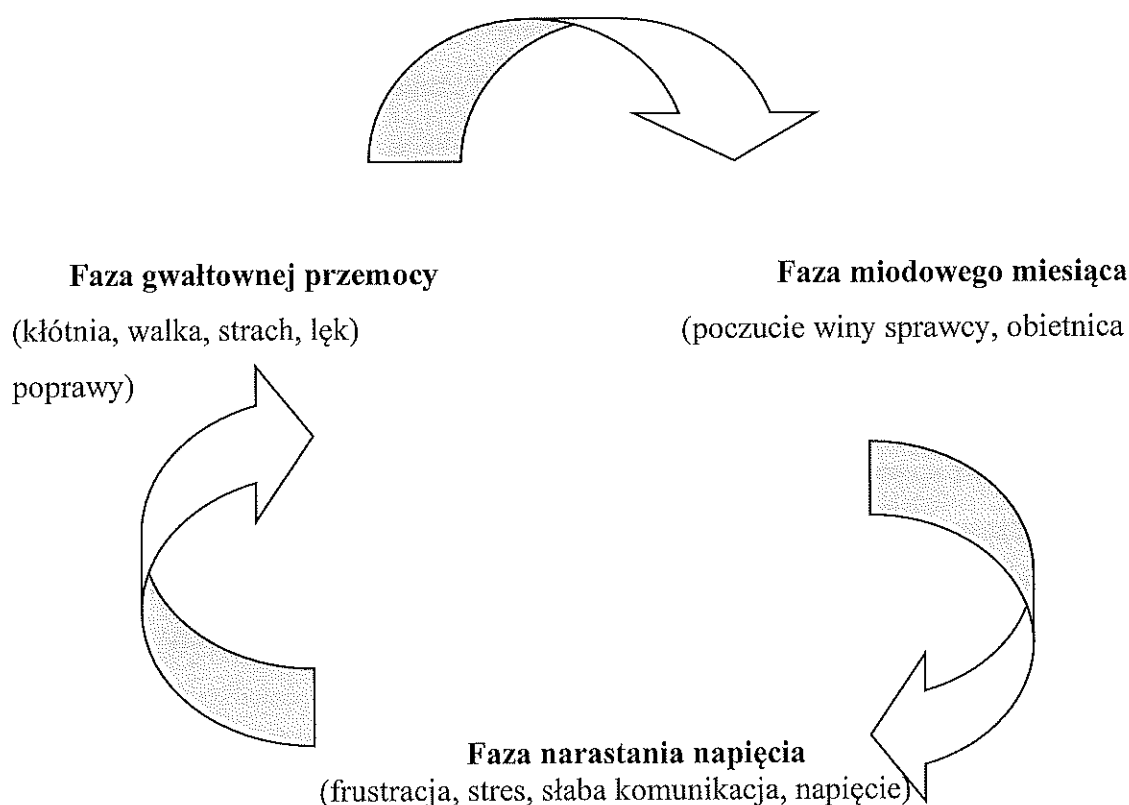
W trzeciej fazie przemocy, nazywaną również fazą miodowego miesiąca, wszystko się zmienia. Zaczyna się ona po dokonaniu przez sprawcę ataku przemocy i wygaśnięcia napięcia. Gdy agresor wyładował już swoje negatywne emocje i zaczyna sobie zdawać sprawę z tego co zrobił, nagle staje się innym człowiekiem. Stara się znaleźć jakieś usprawiedliwienie i wytłumaczenie dla swojego zachowania. Okazuje skruchę, obiecuje poprawę i gwarantuje, że taka sytuacja nie będzie miała więcej miejsca. Gdy partner próbuje odpokutować swoją winę przypomina wówczas małego chłopca przyłapanego na podkradaniu ciasteczek. Stara się przekonać siebie i innych, że skończy z przemocą. Pojawiają się groźby samobójcze i odwołania do poczucia winy partnerki i przedstawiania jej jako jedynej nadziei, bez której byłby skończony.

Powołuje się na tradycyjne poglądy, że dwóch kochających się ludzi może pokonać największe przeszkody. Mąż wszystkimi możliwymi sposobami próbuje wrócić do łask żony. Zaczyna okazywać ciepło i miłość, przynosi prezenty, kwiaty, zachowuje się tak, jakby akt przemocy nigdy nie wystąpił, staje się podobny do mężczyzny jakiego kobieta pokochała, i z jakim się związała. Samopoczucie ofiary również diametralnie się zmienia – znowu czuje się akceptowana, potrzebna, jej poczucie bezpieczeństwa zdaje się być zapewnione. Sprawca i ofiara zachowują się jako świeżo zakochana para. Kobieta zaczyna wierzyć, że partner naprawdę się zmienił, a przemoc traktuje jedynie jako jednorazowy incydent, który już nigdy się nie powtórzy. Ponownie czuje się kochana, a jej marzenia o miłości i szczęśliwym

związku są spełnione. Ale faza miodowego miesiąca wkrótce przemija i następuje po niej faza narastania napięcia i wszystko zaczyna się od nowa. Natomiast przemoc w następnym cyklu staje się gwałtowniejsza i dłuższa. Doświadczenia, które dostarczył ofierze sprawca w fazie miodowego miesiąca demobilizują ją do jakiegokolwiek działania i utrwala ją u sprawcy poczucie bezkarności oraz nadzieję, że następnym razem znowu sobie jakoś poradzi i uda mu się uzyskać przebaczenie. Następne miodowe fazy są coraz krótsze i już mniej miodowe.

Błędne koło przemocy:

5. Skąd się bierze przemoc domowa

Nikt nie rodzi się z misją krzywdzenia innych ludzi, rodzi się z pewnym zapisem genetycznym, który rozwija się podczas całego życia. Jeśli więc ktoś się rodzi z talentem muzycznym i ten talent nie jest w odpowiedni sposób rozwijany to taki człowiek może śpiewać podczas kąpieli lub pisać teksty piosenek do szuflady i nikt się raczej o tym nie dowie poza najbliższą rodziną. Jeżeli natomiast od dziecka jest ten talent rozwijany – dziecko

uczęszcza na zajęcia muzyczne, później do szkoły, która kładzie duży nacisk na rozwój pasji muzycznej, a kończąc na studiach – to szanse, że taka osoba zacznie samodzielnie tworzyć wspaniałe utwory muzyczne lub śpiewać w mniej lub bardziej znanym zespole znacznie wzrastają. Ale jako małe dziecko nie posiada tej świadomości, nabywa ją dopiero w poszczególnych latach swojego rozwoju. Podobnie rzecz się ma z uwarunkowaniami społecznymi, dzieci od początku nie wiedzą co tak naprawdę jest dobre, a co złe. To zadaniem dorosłych jest nauczenie dzieci tego poprzez pokazywanie konkretnych zachowań, sytuacji i jeśli dziecko je powtarza, a spełniają one nasze oczekiwania i standardy – zostają nagradzane, jeżeli zaś nie – karane. Dziecko uczy się obserwując najbliższe otoczenie, a następnie powtarza zaobserwowane działanie.

Wyobraźmy sobie następującą sytuacją - mama tłumaczy dziecku, że bicie innych osób jest złe i nie wolno tego robić, ojciec zaś kopie psa. Jaką w związku z tą lekcją postawę wyniesie dziecko? Niewykluczone, że mając duże pokłady współczucia i tak przejmie wzorzec zachowania po ojcu, a nie po matce. Nasuwa się, więc pytanie: dlaczego? Odpowiedź jest prosta – bo ludzie podobnie jak zwierzęta mają „zaszczepioną” w sobie niejako postawę, by iść za silniejszym, bo nie szanuje się ludzi słabych.

Zatem skąd się biorą agresywni ludzie? Kto ich wychowuje? Kto ich kształtuje? Dzieci nie przychodzą na świat ze skłonnością do krzywdzenia innych ludzi. Nabywają tej „zdolności” z biegiem swojego wychowania i życia. Dzieci uczą się przemocy dzięki wzorcom i doświadczeniom ze swojego otoczenia. Pierwszych nabywają w swojej rodzinie. Jeżeli dziecko wychowane jest w rodzinie, w której mężczyzna dominuje w dowolnej sferze życia, zaś matka jest uległa, to z dużą dozą prawdopodobieństwa dziecko powtórzy ten schemat w dorosłym życiu, z tej przyczyny, że nie będzie znało innego.

Ciągłe obserwowanie aktów agresji może wytworzyć w nim przekonanie, że przemoc jest zupełnie normalnym, a więc i akceptowanym zachowaniem. Może to wzbudzić ogólny sprzeciw, że możliwe jest zmienienie w nim takich przekonań gdyby tylko przeczytało kilka książek, zmieniło nastawienie i zaczęło działać inaczej.

Może i w teorii jest to możliwe jednak tylko w teorii. Jeśli jakieś zachowanie było obserwowane i utrwalane przez kilka czy kilkanaście lat, to oczekiwanie, że można zmienić lub zastąpić je innym z dnia na dzień jest czystą fikcją. Po dłuższym czasie ciężkiej pracy zmiana jest realna lecz tylko na poziomie powierzchownych zachowań. Gdy dojdzie do stresującej lub kryzysowej sytuacji najprawdopodobniej powróci stary, znany od wielu lat wzorzec. Zmiany w zachowaniu i myśleniu są możliwe jednak jest to bardzo długi proces wymagający wiele pracy nad samym sobą.

Mężczyzna, który był wychowywany w rodzinie zdominowanej przez innego mężczyznę, nauczy się, że rolą „prawdziwego” mężczyzny jest być twardym i silnym. W takiej rodzinie wrażliwy i uczuciowy mężczyzna to szczyt obciachu. Zatem jeżeli ktoś jest wychowywany w przeświadczeniu, że wzorem aprobowanym jest dominacja to będzie się jej trzymać i uważać za słuszną. W dominującym modelu rodziny człowiek agresywny uzyskuje własną gratyfikację poprzez bycie dominującym wobec żony i dzieci. Gdy dominacja staje się mocniejsza, zaczyna przejawiać się w wielu sferach życia. Może przejawiać się w sferze seksualnej, np. „jesteś moją żoną, więc musisz ze mną współżyć kiedy chcę i w jaki sposób chcę”, w sferze społecznej, np. „nie będziesz się spotykać z koleżankami, bo robią Ci tylko wodę z mózgu” czy psychologicznej „jesteś tak głupia i beznadziejna, że powinnaś się cieszyć, że w ogóle z tobą jestem”.

III. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Przy opracowywaniu niniejszego Programu uwzględniono uregulowania relewantne z punktu widzenia obowiązującego na terytorium RP „systemu przeciwdziałania przemocy domowej”, w tym w szczególności zawarte w:

- 1) Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 ze zm.);
- 2) ustawie z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 535);
- 3) ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 ze zm.);
- 4) ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.);
- 5) ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. 2020 r. poz. 1359 ze zm.);
- 6) ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2023 r. poz. 171 ze zm.);
- 7) ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.);
- 8) ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138 ze zm.);
- 9) ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375 ze zm.);
- 10) ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2023 r. poz. 1610 ze zm.);
- 11) ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1550 ze zm.);
- 12) ustawa z 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023r. poz. 2151 ze zm.)
- 13) rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870);
- 14) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 sierpnia 2023r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1827);

1. Zmiany prawne w systemie przeciwdziałania przemocy w 2023 r.

W 2023 r. doszło do bardzo istotnych zmian w przepisach prawa, które rzutują bezpośrednio na funkcjonowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej. Najważniejsze z nich zostały wprowadzone do porządku prawnego RP, na mocy:

- 1) ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 535);
- 2) ustawy z dnia 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 289);

Pierwsza ze wspomnianych powyżej ustaw dokonała zmiany określenia przedmiotu ustawy z „przemocy w rodzinie” na „przemoc domową”. Pojęcie „przemoc domowa” jest pojęciem szerszym, obejmującym więcej desygnatów aniżeli „przemoc domowa”.

Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, przez przemoc domową należy rozumieć „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Treść art. 2 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy definiuje „osobę doznającą przemocy domowej” jako:

- a) małżonka, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków;
- b) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków;
- c) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- d) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,

- e) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- f) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- g) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h) małoletniego wobec których jest stosowana przemoc domowa.

Dyspozycja art. 2 ust. 2 ww. ustawy przesądza o tym, że przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa w ust. 1 pkt 2 ustawy.

Znowelizowane przepisy kreują po stronie osób stosujących przemoc obowiązek uczestnictwa w programach korekcyjno – edukacyjnych lub programach psychologiczno - terapeutycznych. W ustawie - Kodeks wykroczeń, wspomniana nowelizacja wprowadziła nowy rodzaj czynu zabronionego, którego konstrukcja pozwala nałożyć sankcje za niezastosowanie się do obowiązków przez osoby stosujące przemoc domową skierowane do uczestnictwa w programach korekcyjno– edukacyjnych lub programach psychologiczno – terapeutycznych. Zgodnie z nowym brzmieniem art. 11a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, osoba doznająca przemocy domowej może żądać, aby właściwy sąd zobowiązał osobę stosującą przemoc domową do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazał zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia. Co więcej, zgodnie ze znowelizowaną treścią art. 15aa ustawy o policji, policjant ma prawo wydać wobec osoby stosującej przemoc domową, stwarzającej zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby doznającej tej przemocy, nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia i zakaz zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.

Nowelizacji uległy również przepisy regulujące funkcjonowanie w gminie zespołu interdyscyplinarnego.

Dodany ust. 5a art. 9a ustawy nakłada na członków zespołów interdyscyplinarnych obowiązek odbycia szkolenia w terminie 12 miesięcy od dnia ich powołania w skład zespołu. Stosownie do treści art. 9a ust. 6b ustawy zespół interdyscyplinarny opracowuje i przyjmuje regulamin określający szczegółowe warunki funkcjonowania zespołu oraz tryb i sposób powoływania grup diagnostyczno-pomocowych.

Obowiązkowymi szkoleniami objęto również członków grup diagnostyczno – pomocowych

(art. 6 ust. 6 pkt 4 ustawy). Nowelizacją zintensyfikowano również częstotliwość posiedzeń zespołu interdyscyplinarnego, które to obecnie muszą odbywać się nie rzadziej aniżeli raz na dwa miesiące. Ustawa nowelizująca przesądziła o tym, iż udział w posiedzeniach zespołu interdyscyplinarnego jest obowiązkowy.

Nadto przesądzono wyraźnie o możliwości złożenia skargi na działalność zespołu interdyscyplinarnego lub członka tego zespołu. Skargę taką do właściwego wójta, burmistrza albo prezydenta miasta, który powołał zespół, może wnieść osoba objęta procedurą „Niebieskiej Karty”. Skarga rozpoznawana jest w trybie przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Bierzwniku na lata 2024-2030 wpisuje się w cele i kierunki działań innych dokumentów strategicznych. Należą do nich m.in.:

- Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030, którego celem głównym było zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej, zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce,
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025, którego celem głównym jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie w województwie zachodniopomorskim oraz redukcja szkód psychospołeczno – gospodarczych.

IV. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY BIERZWNIK

1. Skala zjawiska przemocy domowej na terenie gminy Bierzwnik

Przemoc domowa jest trudnym problemem rodziny, osoby, które jej doświadczają często nie chcą mówić o swoim problemie ze względu na strach, poczucie winy, obawę przed osądzeniem, strach przed zmianą czy też osądzeniem ze strony rodziny lub też społeczności lokalnej. Przemocy domowej towarzyszy również wiele stereotypów, które powstrzymują osoby doświadczające przemocy przed udaniem się po pomoc w związku, z czym coraz częściej zjawisko przemocy domowej poruszane jest w różnych kampaniach, akcjach informacyjnych.

Na terenie Gminy Bierzwnik zamieszkuje 4 607 mieszkańców (dane z roku 2023). Z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bierzwniku w roku 2023 korzystało ogółem 105 rodzin, liczba osób w rodzinie wynosiła 255. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokajania niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka, a osoby i rodziny korzystające z pomocy są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

Istnieje zatem potrzeba podejmowania kompleksowych działań skierowanych do osób doświadczających przemocy domowej jak również osób stosujących przemoc domową. Od problemu przemocy nie są wolne również rodziny zamieszkujące gminę Bierzwnik. Przemoc domowa często łączy się z problemem nadużywania alkoholu i występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym. Diagnoza zjawiska przemocy domowej została przeprowadzona w oparciu o posiadane statystyki i dane. Oszacowanie zjawiska przemocy możliwe jest między innymi dzięki procedurze „Niebieskie Karty”.

W latach 2021-2023 zostało wszczętych łącznie 52 procedur „Niebieskie Karty” z czego najwięcej 23 NK - w roku 2023. Zestawienie danych w formie tabeli jasno obrazuje, iż co roku zmienia się ilość rodzin, które są objęte procedurą „Niebieskie Karty”.

Tabela nr 1. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2021-2023

Rok	2021	2022	2023
Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”	14	15	23

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych.

Formularze „Niebieska Karta-A” są przekazywane do Zespołu Interdyscyplinarnego przez następujące instytucje:

- Policję,
- jednostki organizacyjne pomocy społecznej,
- placówki oświatowe,
- placówki ochrony zdrowia,
- Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

Poniższa tabela obrazują liczbę wszczętych procedur „Niebieskie Karty” przez poszczególne instytucje w latach 2021 – 2023

Tabela nr 2. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” przez poszczególne instytucje w latach 2021 – 2023

Rok	2021	2022	2023
Ogółem	14	15	23
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bierzwniku	1	1	1
Policja	13	13	22
Placówki oświatowe	0	1	0
Ośrodki zdrowia	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych.

Najczęściej procedura jest wszczynana przez funkcjonariuszy Policji przybywających na interwencję - 48 NK, w następnej kolejności przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bierzwniku– 3 NK i placówki oświatowe - 1 NK, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Ośrodki zdrowia nie wszczynały żadnych NK.

Każda wszczęta procedura ma swoją kontynuację w pracy indywidualnej z osobami doznającymi przemocy, jak i również z osobami stosującymi przemoc. Szczegółowe działania pomocowe były ustalane w czasie spotkań grup roboczych i grup diagnostyczno - pomocowych. Grupy miały na celu omówienie dotychczasowych działań podejmowanych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Powoływane były w celu rozwiązywania problemów związanych z występowaniem przemocy domowej w indywidualnych przypadkach, dlatego liczba ich posiedzeń uzależniona była od indywidualnych potrzeb.

Poniższa tabela przedstawia liczbę spotkań grup roboczych i grup diagnostyczno - pomocowych w latach 2021r. - 2023r.

Tabela 3. Liczba spotkań grup roboczych i grup diagnostyczno - pomocowych w latach 2021r. - 2023r.

Rok	2021	2022	2023
Ogółem	48	52	54
Liczba grup roboczych	48	52	45
Liczba grup diagnostyczno - pomocowych	0	0	9

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych.

Grupy robocze i diagnostyczno – pomocowe najczęściej spotykały się w 2023r. tj. 54 razy. Grupą najczęściej doświadczającą przemocy na terenie Gminy Bierzwnik były kobiety - 23 przypadki. Jako najczęściej występujące formy przemocy wskazane zostały przemoc psychiczna oraz fizyczna, rzadziej przemoc ekonomiczna, seksualna czy zaniedbanie.

Przemoc wobec dzieci została ujawniona na poziomie 7 przypadków, z czego dominującą formą była przemoc fizyczna oraz zaniedbanie. Należy również zwrócić uwagę, że w Gminie Bierzwnik w latach 2021 – 2023 zdiagnozowano problem przemocy wobec seniorów i osób niepełnosprawnych – 5 przypadków.

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób, wobec których istnieje podejrzenie, że były dotknięte przemocą w latach 2021-2023

Tabela nr 4. Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że były dotknięte przemocą w latach 2021-2023

Rok	2021	2022	2023
Ogółem	14	7	15
Kobiety	10	5	8
- w tym osoby starsze i niepełnosprawne	0	1	2
Mężczyźni	1	2	1
- w tym osoby starsze i niepełnosprawne	0	1	1
Małoletni	3	1	3

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych

W Gminie Bierzwnik osobami stosującymi przemoc domową w latach 2021-2023 są jedynie mężczyźni łącznie 25 przypadków.

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w latach 2021- 2023.

Tabela nr 5. Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w latach 2021- 2023.

Rok	2021	2022	2023
Ogółem	10	7	8
Kobiety	0	0	0
Mężczyźni	10	7	8
Małoletni	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych.

Kolejna tabela przedstawia liczbę zamkniętych procedur „Niebieskie Karty”, w tym z powodu: ustania przemocy oraz braku zasadności prowadzenia działań oraz liczbę przekazanych do innego Zespołu Interdyscyplinarnego ze względu na zmianę miejsca zamieszkania w latach 2021-2023.

Tabela nr 6. Liczba zamkniętych procedur „Niebieskie Karty”, w tym z powodu: ustania przemocy oraz braku zasadności prowadzenia działań oraz liczba przekazanych do innego Zespołu Interdyscyplinarnego ze względu na zmianę miejsca zamieszkania w latach 2021-2023.

Rok	2021	2022	2023
Ogólnie	13	16	21
Ustanie przemocy	9	8	11
Brak zasadności prowadzenia działań	3	7	8
Przekazano do innego Zespołu Interdyscyplinarnego ze względu na zmianę miejsca zamieszkania	1	1	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych.

Najwięcej procedur „Niebieskie Karty” zamknięto z powodu: ustania przemocy w 2023r. - 11 NK, z braku zasadności prowadzenia działań w 2022r.- 8 NK, natomiast w 2023r. przekazano - 2 NK do innego Zespołu Interdyscyplinarnego ze względu na zmianę miejsca zamieszkania.

Jeśli chodzi o działania podjęte wobec sprawców przemocy domowej w Gminie Bierzwnik w większości przypadków sprawa przemocy została zgłoszona dzielnicowemu KPP lub innemu funkcjonariuszowi Policji, pracownikowi Ośrodka Pomocy Społecznej oraz została wszczęta procedura „Niebieskie Karty”.

W ramach działań były kierowane wnioski do Prokuratury Rejonowej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Sądu Rejonowego. Były również podejmowane inne działania, takie jak rozmowy wspierające, informujące, dyscyplinujące, korekcyjno – edukacyjne.

Wśród działań podejmowanych na rzecz ofiar przemocy domowej znalazły się skierowania do psychologa. Ponadto osoby kierowane były do lekarzy specjalistów i terapeutów. Do innych działań należały: pomoc prawna, pomoc pedagoga szkolnego, pomoc finansowa, pomoc rzeczowa, pomoc w formie pracy socjalnej oraz szkolne programy profilaktyczne.

Reasumując, w Gminie Bierzwnik dominującą formą przemocy jest znęcanie się fizyczne i psychiczne, ofiarami przemocy najczęściej są kobiety. Osobami stosującymi przemoc byli mężczyźni.

2. Zasoby lokalne umożliwiające pracę z problemem przemocy domowej

Realizatorami działań interwencyjnych, przewidzianych w Gminnym Programie, są członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno - pomocowych. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego w Bierzwniku, powołanego przez Wójta Gminy Bierzwnik, wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, policji, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, oświaty, ochrony zdrowia, kuratorów sądowych oraz przedstawiciel stowarzyszenia.

Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy w szczególności: diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym, inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonanie właściwym podmiotom, inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową, opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, powoływanie grup diagnostyczno – pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań, monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”, kierowanie osoby stosującej przemoc domową

do uczestnictwa w programie korekcyjno – edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno – terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową, składanie na wniosek grupy diagnostyczno – pomocowej: zawiadomienia o popełnionym przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, przekazywanie dokumentacji według miejsca zamieszkania osoby doznającej przemocy domowej i dokumentacji zawierającej dane osób doznających przemocy oraz osób zgłaszających podejrzenie stosowania przemocy domowej.

3. Rekomendacje do działań

Diagnostując problematykę przemocy należy wziąć pod uwagę następujące kwestie:

1. współpraca w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego w Bierzwniku oraz innych instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy,
2. zapewnienie osobom/rodzinom dotkniętym przemocą domową bezpiecznego schronienia,
3. prowadzenie kampanii społecznych, oraz tworzenie informatorów informacyjnych na temat możliwości uzyskania wsparcia,
4. poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, prawne, medyczne oraz socjalne, zawodowe i rodzinne,
5. podejmowanie działań motywujących osoby stosujące przemoc do uczestnictwa w programach psychologiczno - terapeutycznych oraz korekcyjno – edukacyjnych,
6. podejmowanie działań motywujących osoby doznające przemocy do uczestnictwa w programach terapeutycznych oraz terapii psychologicznej,
7. prowadzenie w placówkach oświatowych programów profilaktycznych, uświadamiających o zagrożeniach płynących z przemocy,
8. zbieranie danych statystycznych z instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w Gminie Bierzwnik w celu diagnozowania tego zjawiska,
9. podnoszenie kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

V. CEL GŁÓWNY PROGRAMU I CELE SZCZEGÓŁOWE

Przyjmuje się cele i obszary realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w odniesieniu do obszaru Gminy Bierzwnik.

Cel główny:

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Gminie Bierzwnik.

Realizacja celu głównego odbywać się będzie w 4 obszarach:

- Profilaktyka
- Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą domową
- Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową
- Kompetencje służb, osób i instytucji

Cele szczegółowe programu

1. Profilaktyka w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.
2. Ochrona i wsparcie osób dotkniętym przemocą domową.
3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań na osoby stosujące przemoc domową
4. Podnoszenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

CEL.1 Profilaktyka w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej

ZADANIE	RODZAJ ZADANIA	WSKAŹNIKI	INSTYTUCJE/ PODMIOTY REALIZUJĄCE DZIAŁANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA
1. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy domowej oraz wrażliwości mieszkańców wobec przemocy domowej na terenie gminy Bierzwnik	Analiza zjawiska przemocy domowej w oparciu o dokumentację Niebieskich Kart prowadzoną przez Zespół Interdyscyplinarny	- Ogólna liczba formularzy Niebieskie Karty - Liczba zakończonych procedur NiebieskieKarty - Liczba wniosków skierowanych do GKRPA,prokuratury, sądu, innych podmiotów (w tym o dodatkowe środki ochrony dla osoby doznającej przemocy) - Liczba grup diagnostyczno – pomocowych - Liczba spotkań diagnostyczno – pomocowych	- Policja, - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bierzwniku, - Zespół interdyscyplinarny, - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bierzwniku, - placówki oświatowe, - służba zdrowia, - organizacje pozarządowe inne jednostki działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, - kuratorzy sądowi,	2024r. - 2030r.

<p>Diagnoza zjawiska przemocy domowej w Gminie Bierzwnik na podstawie dostępnych danych z zakresu poszczególnych instytucji</p>	<p>- Sprawozdania instytucji/podmiotów z działań na terenie Gminy Bierzwnik</p>	<p>- Policja, - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bierzwniku, - Zespół interdyscyplinarnej, - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bierzwniku, - placówki oświatowe, - służba zdrowia, - organizacje pozarządowe inne jednostki działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, - kuratorzy sądowi,</p>	<p>Do końca lutego następnego roku po zakończeniu roku kalendarzowego</p>
<p>Prowadzenie kampanii społecznych w zakresie przemocy domowej</p>	<p>- Liczba kampanii</p>	<p>- Policja, - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bierzwniku, - Zespół interdyscyplinarnej, - Gminna Komisja, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bierzwniku, - placówki oświatowe, - służba zdrowia, - organizacje pozarządowe inne jednostki działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, - kuratorzy sądowi,</p>	<p>2024r. - 2030r.</p>
<p>Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie przemocy domowej, psychologii konfliktów, sposobów radzenia sobie ze stresem, Edukacja służąca wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców, szczególnie w rodzinach zagrożonych przemocą, Wspieranie różnych form spędzania czasu wolnego sprzyjających zachowaniom nieagresywnym i wzmocnieniu więzi rodzinnych</p>	<p>- Zwiększenie różnorodności form edukacji w zakresie przemocy domowej, psychologii i konfliktów, sposobów radzenia sobie ze stresem - Zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie prawidłowych wzorców wychowawczych i poprawy relacji między członkami rodziny - Wzmocnienie pozytywnych postaw rodzicielskich, - Rozwinięcie kompetencji opiekuńczych i wychowawczych rodziców, szczególnie w rodzinach zagrożonych przemocą - Zwiększenie różnorodności form spędzania czasu wolnego sprzyjających zachowaniom nieagresywnym i wzmocnieniu więzi rodzinnych - Wzrost pozytywnych postaw społecznych i działań wolnych od przemocy wśród mieszkańców gminy Bierzwnik - Zwiększenie dostępności mieszkańców gminy Bierzwnik do informacji w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, - Zwiększenie liczby podmiotów realizujących programy edukacyjne dla dzieci i młodzieży,</p>	<p>- Policja, - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bierzwniku, - Zespół interdyscyplinarnej, - Gminna Komisja, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bierzwniku, - placówki oświatowe, - służba zdrowia, - organizacje pozarządowe inne jednostki działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, - kuratorzy sądowi,</p>	<p>2024r. - 2030r.</p>

CEL 2. Ochrona i wsparcie osób dotkniętych przemocą domową

ZADANIE	RODZAJ ZADANIA	WSKAŹNIKI	INSTYTUCJE/ PODMIOTY REALIZUJĄCE DZIAŁANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA
1. Rozwój współpracy podmiotów oraz organizacji pozarządowych udzielających pomocy osobom doznającym przemocy domowej	Tworzenie i funkcjonowanie grup diagnostyczno – pomocowych w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego	- Liczba instytucji, których przedstawiciele uczestniczą w pracach grup diagnostyczno – pomocowych , - Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno – pomocowych ,	Podmioty uczestniczące w pracach grup diagnostyczno – pomocowych oraz Zespole Interdyscyplinarnym	2024r. - 2030r.
2. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej	Realizowanie przez instytucje publiczne zajmujące się pomocą osobom doznającym przemocy domowej w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego	- Liczba osób doznających przemocy domowej, - Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego, rodzinnego,	- Policja, - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bierzwniku, - Zespół interdyscyplinarny, - Gminna Komisja, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bierzwniku, - placówki oświatowe, - służba zdrowia, - organizacje pozarządowe inne jednostki działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, - kuratorzy sądowi	2024r. - 2030r.
	Zapewnianie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12a ustawy	- Liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w razie zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą domową,	- GOPS Bierzwnik - Podmioty pieczy zastępczej	2024r. - 2030r.
	Propagowanie dostępności telefonów zaufania oraz telefonów interwencyjnych i informacyjnych dla osób doświadczających przemocy domowej	- Liczba udostępnionych numerów telefonów dla osób doświadczających przemocy domowej	- Policja, - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bierzwniku, - Zespół interdyscyplinarny, - Gminna Komisja, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bierzwniku, - placówki oświatowe, - służba zdrowia, - organizacje pozarządowe inne jednostki działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, - kuratorzy sądowi	2024r. - 2030r.
3. Monitoring skuteczności działań pomocowych	Badanie skuteczności pomocy udzielanej rodzinom doznającym przemocy domowej	- Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” z uwagi na ustanie przemocy domowej	- Zespół interdyscyplinarny,	2024r. - 2030r.

Cel 3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań na osoby stosujące przemoc domową

ZADANIE	RODZAJ ZADANIA	WSKAŹNIKI	INSTYTUCJE/ PODMIOTY REALIZUJĄCE DZIAŁANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA
1. Tworzenie i rozszerzanie ofert oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową, realizowanych przez instytucje rządowe i samorządowe, a także podmioty oraz organizacje pozarządowe, a także wypracowanie zasad współpracy pomiędzy tymi instytucjami i podmiotami oraz organizacjami pozarządowymi	Fwidencjonowanie instytucji rządowych i samorządowych, podmiotów oraz organizacji pozarządowych, które realizują oferty dla osób stosujących przemoc domową, a w szczególności realizujących programy korekcyjno- edukacyjne	- Corocznie aktualizowane na stronach internetowych bazy teled adresowej podmiotów oraz organizacji pozarządowych realizujących oddziaływanie wobec osób stosujących przemoc domową - Liczba informatorów zawierających dane teled adresowe podmiotów oraz organizacji pozarządowych, a także zakres realizowanych przez nie oddziaływań w szczególności korekcyjno- edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc domową	- Policja, - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bierzwniku, - Zespół interdyscyplinarny, - Gminna Komisja, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bierzwniku, - placówki oświatowe, - służba zdrowia, - organizacje pozarządowe inne jednostki działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, - kuratorzy sądowi,	2024r. - 2030r.
2. Realizowanie wobec osób stosujących przemoc domową programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych zmierzających do zaprzestania przemocy domowej	Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc domową w oddziaływaniach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową	- Liczba podmiotów realizujących programy oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych - Liczba osób zgłoszonych do programu korekcyjno - edukacyjnego - Liczba osób przystępujących do uczestnictwa w programach oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych - Liczba osób, które ukończyły programy oddziaływań korekcyjno- edukacyjnych	- Policja, - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bierzwniku, - Zespół interdyscyplinarny, - Gminna Komisja, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bierzwniku, - placówki oświatowe, - służba zdrowia, - organizacje pozarządowe inne jednostki działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, - kuratorzy sądowi,	2024r. - 2030r.

Cel 4. Kompetencje służb, osób i instytucji

ZADANIE	RODZAJ ZADANIA	WSKAŹNIKI	INSTYTUCJE/ PODMIOTY REALIZUJĄCE DZIAŁANIA	CZAS REALIZACJI ZADANIA
1. Doskonalenie umiejętności zawodowych osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	Doskonalenie wiedzy i umiejętności pracowników: służb społecznych, oświaty, policji, organizacji pozarządowych i innych jednostek działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej,	- Liczba szkoleń - Liczba uczestników	- Policja, - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bierzwniku, - Zespół interdyscyplinarny, - Gminna Komisja, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bierzwniku, - placówki oświatowe, - służba zdrowia, - organizacje pozarządowe inne jednostki działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, - kuratorzy sądowi,	2024r. - 2030r.
2. Wzmocnienie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	Organizacja szkoleń z zakresu wypalenia zawodowego osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, superwizji, coachingu, grup wsparcia	- Liczba szkoleń - Liczba superwizji, coachingu, grup wsparcia - Liczba uczestników	- Policja, - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bierzwniku, - Zespół interdyscyplinarny, - Gminna Komisja, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bierzwniku, - placówki oświatowe, - służba zdrowia, - organizacje pozarządowe inne jednostki działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, - kuratorzy sądowi,	2024r. - 2030r.

VI. ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do:

- mieszkańców gminy w tym osób zagrożonych przemocą domową,
- osób stosujących przemoc domową,
- osoby doznające przemocy domowej w Gminie Bierzwnik
- świadków przemocy domowej,
- osób/instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej na terenie gminy Bierzwnik

VII. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Realizując działania zawarte w Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Bierzwniku na lata 2024-2030 planuje się osiągnąć następujące efekty:

- stworzenie zintegrowanego systemu przeciwdziałania przemocy domowej,
- ograniczenie zjawiska przemocy oraz poprawy kondycji rodzin mieszkających na terenie gminy Bierzwnik,
- świadczenie kompleksowej pomocy dla osób doświadczających przemocy oraz świadków przemocy w rodzinie,
- zwiększenie dostępności profesjonalnej pomocy, jak i poradnictwa specjalistycznego zarówno dla osób doznających przemocy domowej, jak i dla osób stosujących przemoc domową,
- zmiana postaw mieszkańców Gminy Bierzwnik wobec zjawiska przemocy domowej,
- podniesienie kwalifikacji i wzrost kompetencji osób zajmujących się świadczeniem usług dla osób dotkniętych przemocą oraz osób tę przemoc stosujących.

VIII. FINANSOWANIE PROGRAMU

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Bierzwniku na lata 2024-2030 finansowany będzie ze środków własnych Gminy. Może być również finansowany z dotacji oraz środków poza budżetowych pozyskanych z innych dostępnych źródeł.

IX. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Podmiotem odpowiedzialnym za monitoring i ewaluację programu będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bierzwniku we współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym w Bierzwniku. Monitoring umożliwi analizę realizacji podejmowanych działań oraz pozwoli na ocenę skuteczności podejmowanych działań.

Niniejsze informacje umożliwią szersze rozeznanie potrzeb jednocześnie wskazując kierunek na rozwijanie programów w przyszłości. Monitoring odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość jego realizatorów.

Sprawozdanie z realizacji programu będzie przedstawiane Wójtowi Gminy Bierzwnik do 31 marca każdego roku.

Sporządziła:

Aleksandra Olszewska-Sender

